

▼ aaaaa

De vergankelijke schoonheid van onze dierbare tuin wordt veel en vaak vastgelegd in foto's. Het is heerlijk om later nog eens te kijken naar die prachtige opname van de bijzondere Echinacea, of naar een goed gelukte, zelfbedachte, plantencombi. Foto's zijn ook handig om weer even het totaalbeeld van de border of de tuin te zien, want de ervaring leert dat je toch snel de details vergeet. Doordat het fotograferen – na de aanschaf van een toestel – geen geld meer kost, is van en voor iedereen geworden, of het nu met een smartphone of met een kleinbeeldcamera is. Het is inspirerend om te lezen hoe een professional zijn mooie opnamen maakt en wat de achterliggende motivatie is. Fotograaf en publicist Gert Tabak neemt je mee op zijn zoektocht naar intrigerende detailopnamen die net iets meer hebben dan een plantenportret.

Teks t& foto's : Gert Tabak

'Om foto's te maken die blijven moet je met het oog van je geest leren zien; want eigenlijk zijn je hart en je geest de lens van de camera'

Yousuf Karsh, Canadees fotograaf van Armeense afkomst (1908-2002)

▲ aaaaa

Plantenportretten

In de bovenstaande quote van Yousuf Karsh kan ik me helemaal vinden. Dure apparatuur en een tas vol prachtige lenzen is geen garantie voor mooie foto's. Voor bepaalde opnamen is het uiteraard wel nodig om kwalitatief goed materiaal te hebben, maar ook met een eenvoudige camera en minder technische kennis kunt u prachtige resultaten bereiken. Wat vooral maakt dat foto's geslaagd zijn is een eigen manier van kijken, door veel te doen en te experimenteren kan iedereen dat ontwikkelen. Niet het toestel maakt mooie opnamen, het is slechts een hulpmiddel.

U zelf bepaald de kwaliteit van het beeld. Het fijne van digitale fotograferen is het overloos kunnen experimenteren, zonder extra kosten, totdat het specifieke sfeertje gevonden is dat het beeld interessanter maakt. Volledig haarscherpe opnamen zijn prachtig, en botanisch gezien ook zinvol, maar opnamen die uit meer laagjes bestaan, en die wat te raden overlaten, blijven langer boeien. Ik daag u uit om naar aanleiding van mijn onderstaande zoektocht zelf aan de slag te gaan. Het zal u vast veel voldoening geven.

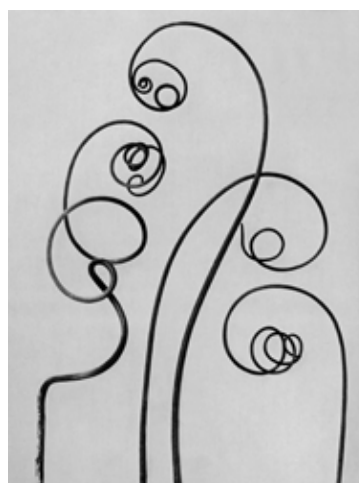
▲ aaaaa

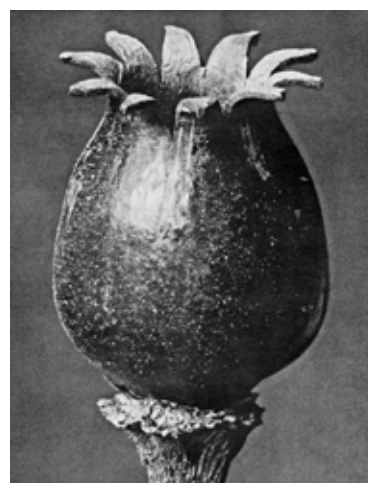
▲ aaaaa

Foto's van anderen ter inspiratie

Een ansichtkaart met een zwart-witte studiofoto van de vruchten van een *Trollius* was mijn eerste kennismaking met kunstzinnige plantenfotografie. De compositie en het bijna dramatische zwart-wit verraden een kunstzinnig oog en dagen uit om een diepere betekenis te zoeken bij het beeld op deze foto. Maar nee, er zaten geen doorwrochte ideeën achter; het was een opname voor educatieve doeleinden die de Duitse leraar Karl Blossfeldt met eenvoudige apparatuur in 1900 maakte voor het vak 'Modellieren nach Pflanzen'. Of zijn foto's kunstzinnig bedoeld zijn of niet, voor mij zijn ze zeer inspirerend. Later was ik helemaal weg van de foto van de 'Voorjaarstuin' in het boekje 'De Tuinen van Ton ter Linden'. De sfeer van het krieken van de dag, die Marijke Heuff in die opname heeft gelegd, is subliem. Nog nooit had ik een dergelijke manier van fotograferen gezien. Als ik dat etherische sfeertje ook ooit eens zou kunnen bereiken. . . Ik had alleen een oud plastic AGFA-boxje en daarmee kreeg ik dat waarschijnlijk niet voor elkaar.

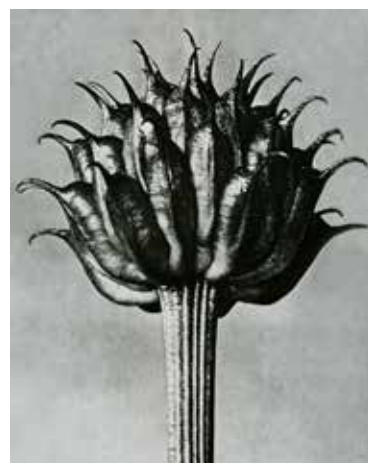
▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

Samenwerken met de zon

Voor de LOI-studie Tuinarchitectuur die ik naast mijn werk als leraar volgde, bezocht ik tuinen. Zo kwam ik in contact met Ton ter Linden. Zijn manier van werken sprak me erg aan, en ik viel ook voor meneer zelf, met het gevolg dat ik een tijd later middenin de tuinen woonde die ik zo bewonderde. Ton vroeg mij of ik opnamen voor zijn dialezingen wilde maken van de recent bedachte plantencombinaties. Met een kleinbeeldcamera van een collega ging ik aan de slag. Met de foto van Marijke in gedachten heb ik vaak vertwijfeld voor de borders gestaan. Vele avonden zaten we de geprojecteerde dia's te beoordelen. De meeste opnamen werden meteen afgekeurd, omdat de sfeer die we zochten er niet in zat. Het was een soort masterclass over de kunst van het kijken, en hoe te spelen met het licht. Langzamerhand werd me duidelijk dat het tegenlicht - of het doorlicht - zorgden voor de gewenste sfeer. Het resultaat is een levendig en sprankelend beeld waarin de bloemen iets etherisch krijgen; het laat zien dat het levende wezens zijn, met adertjes waar het levensvocht doorheen stroomt. Ik was helemaal gefascineert als er ook nog dauw of regendruppels meedoen in de compositie. Dezelfde bloemen van voren belicht hebben lang niet die impact: het levert een vlakker, en voor mijn gevoel, een onecht en vooral oninteressant beeld op. Ik had de pot met goud gevonden.

▲ aaaaa

Wazige kleurvlakken is de volgende stap

Toen kunstenaar Ralph Prins - ontwerper van vele oorlogsmonumenten, o.a. de 'spoorrails omhoog' in Westerbork en alle Amnesty International posters - me zijn foto's die hij in 'De Tuinen van Mien Ruijs' gemaakt had liet zien, zag ik een totaal nieuwe dimensie in het fotograferen. In zijn opnamen van kleurrijke borders was geen bloem te onderscheiden, hij koos bewust voor onscherp, vaag. Eerder zijn het boeiende, amorfe kleurenimpressies, waarin de kleuren vervloeien, zoals aquarelverf dat doet op nat papier. Prins liet me dat kunstje zien zodat ik ook met deze techniek kon stoeien. Het boeide me, maar al snel miste ik iets. De mengeling van kleuren was me te vrijblijvend. Mijn oog bleef dwalen over de foto. Ik zocht naar houvast en had sterk de behoefte aan een onderdeel dat wel scherp is in dit soort opnamen. Door veel te experimenteren lukte het me om dezelfde rijke kleurensfeer van Prins op te roepen, maar nu met een scherp omlijnd onderwerp erin. In het fotograferen met tegenlicht had ik een nieuwe stijl gevonden.

▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

◀ aaaaa

Doen, doen, doen . . . heerlijk!

Dan begint het pas goed. Met mijn spiegelreflex camera (toen analoog, nu digitaal) en een telelens met zonnekap van 70-300 mm ga ik op strooptocht door de tuinen. Ik gebruik mijn telelens omdat ik van een paar meter afstand door de beplanting heen wil fotograferen naar het detail dat prachtig in het tegenlicht staat. Met de snelste tijd die mogelijk is bij het aanwezige natuurlijke licht kan ik uit de hand fotograferen. Het voelt lekker vrij om zo zonder statief te werken. Ik zie bijvoorbeeld dat een papaverzaaddoos in de border mooi uit komt. De haartjes aan de steel gloeien wat op. Ik weet dat ik dit ga vastleggen, maar de vraag is uit welke hoek tegenover de zon! Ik ga op mijn knieën om op de zelfde hoogte te komen als mijn onderwerp, want dat verkleint de afstand tussen toeschouwer en het onderwerp. Het geeft een intiemer beeld. Tussen mijn lens en de zaaddoos staan nog een aantal planten waar tussendoor ik een gaatje zoek om het bolletje met het kroontje te fotograferen. Die planten zullen alleen als een kleurenwaas in de gehele compositie meedoen. En de snelle opnametijd zorgt ervoor dat het detail scherp afgebeeld wordt, zelfs als er wat wind is. Door de gelaagdheid in de opbouw van de compositie intrigeren deze kunstzinnige, aquarelachtige foto's. Je wordt er als het ware in gezogen, zeker als de opnamen afgedrukt zijn op een groot formaat. □

▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

▲ aaaaa

Voor degenen die geen spiegelreflex camera hebben is het ook mogelijk om dit soort opnamen met een eenvoudig fototoestel of smartphone te maken. Er moet dan wel een beetje 'tele' op de camera zitten. Handmatig scherpstellen om goed te bepalen welk gedeelte in de opname scherp in beeld moet komen is een voorwaarde, net als de snelste tijd die mogelijk is; als uw toestel met icoontjes werkt dan zet je hem op de 'hardloper'.

Gert Tabak is bijna een kwart eeuw groenfotograaf. Hij is autodidact en leerde het vak in de tuinen van zijn partner kunstschilder/tuinontwerper Ton ter Linden. Voor een tiental boeken deed hij de fotografie, en honderden producties voor magazines voorzag hij van beeld. Tegenwoordig schrijft hij ook teksten. Zijn kunstzinnige werk op groot formaat wordt zo nu en dan geëxposeerd. Zie ook www.gerttabak.com.